

FINLAND 2015 – FINLANDS FRAMTIDA FRAMGÅNGSFAKTORER OCH UTMANINGAR 6

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

2	FÖRORD
3	VISIONEN FINLAND ÅR 2015
4	STRATEGISKA MÅLSÄTTNINGAR: FINLAND ÅR 2015
4	KREATIVA MÄNNISKOR OCH ETT INNOVATIVT SAMHÄLLE
8	ETT TRYGGT SAMHÄLLE PÅ EN STARK VÄRDEGRUND
13	RADIKALA INNOVATIONER
15	IDÉER OCH FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE
16	EXPERTER OCH TEMAN
20	PROGRAMMET FINLAND 2015
24	DELTAGARE I KURS NUMMER SEX

FÖRORD

Kurs nummer sex och därmed den sista kursen i programmet Finland 2015 inleddes i september 2002 med ett seminarium i Beijing i Folkrepubliken Kina. I Beijing bekantade sig kursdeltagarna med Kina, som är ett land som undergår snabb utveckling och som snabbt blir allt mer västerländskt. Landet förberedde sig som bäst för en ny era, den senare samma höst hållna partistämman, där man valde en ny parti- och statsledning. Kina har på senare år fått en allt större roll som handelspartner till Finland och den rollen fortsätter att växa i och med Kinas medlemskap i WTO.

Kursdeltagarna besökte också Ryssland och Tyskland. Vårt grannland Ryssland är en viktig samarbetspartner för Finland också framöver. Tysklands roll som central stat inom Europeiska unionen understryks åter då unionen under de närmaste åren tar nya medlemmar. Samtidigt förändras och breddas Finlands verksamhetsmiljö. I och med globaliseringen mister de geografiska avstånden sin betydelse. Allt detta ställer oss inför nya utmaningar, som vi aktivt måste bemöta och klokt anpassa oss till.

Finland har med många olika mätare för närvarande bedömts vara en av världens konkurrenskraftigaste och längst utvecklade nationer. Det är prestationer som vi måste hålla fast vid även under kommande år. Sitra har uppställt som mål, att Finland skall vara en av de tre framgångsrikaste nationerna senast år 2010.

Sitra stöder med sin egen verksamhet arbetet med att uppnå detta mål. Under de närmaste åren ligger tyngdpunkterna i Sitras verksamhet på projekt, med vilka:

- beslutsfattarna ges information om kommande förändringar och om dessas betydelse med tanke på Finland
- nationalekonomins intäktsunderlag befästs genom påskyndad ekonomiskt tillväxt
- välfärdsstatens kostnadseffektivitet höjs.

Sitra fullföljer sin uppgift med hjälp av forskning, innovativ verksamhet, utbildning och företagsfinansiering.

Programmet Finland 2015 är en metod att uppnå Sitras mål och en del av Sitras utbildningsverksamhet. Under programmet bekantar sig finländska beslutsfattare med internationella och nationella framtidsutsikter. De diskuterar strategiska linjedragningar och åtgärder, med vilka framtida utmaningar kan bemötas.

Programmet Finland 2015 är en helhet på sex kurser. Programmet fortsätter ända fram till hösten 2003, då alla sex kurser sammanträder till ett gemensamt seminarium.

Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra vill tacka alla som deltagit i kurs nummer sex av programmet Finland 2015, samarbetspartnerna som deltagit i planeringen och genomförandet av kursen och inhemska och utländska sakkunniga som hörts under kursens gång. Sitra vill också tacka alla de personer och samarbetspartners, som bidragit med sin

oersättliga insats i förverkligandet av programmet Finland 2015 i Finland och utomlands under denna treårsperiod.

Minister Jaakko Iloniemi har från första början tjänat som ordförande för programmet Finland 2015 och det vill vi varmt tacka honom för. Sitras utbildningsteam har svarat för genomförandet av programmet. Slutrapporten över kurs nummer sex har utarbetats av programdirektör Tuovi Allén på Sitra och redaktör Matti Karhu utgående från kursdeltagarnas arbete och diskussioner.

Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra hoppas att denna rapport över den sista kursen i programmet Finland 2015 för sin del skall medverka till att målen, som Sitra ställt upp i avsikt att bemöta 2000-talets samhälleliga utmaningar, uppnås.

Helsingfors i januari 2003
Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra

VISIONEN FINLAND ÅR 2015

Kurs nummer sex i programmet Finland 2015 inledde sitt arbete utgående från visionen som de tidigare kurserna utarbetat.

Samhället

Finland är ett rättvist, pluralistiskt och sporrande samhälle som är tryggt för sina medborgare och ger dem olika möjligheter. Finlands ekonomi är stabil. Ekonomin utvecklas kontinuerligt och den är mångsidig till sin struktur. Beslutsprocesserna är rättvisa och flexibla och uppmuntrar till deltagande.

Människan

I Finland bor och arbetar ett fritt, ansvarsfullt, kunnigt och välmående folk. Finland utnyttjar alla medborgares insats för att skapa välfärd och erbjuder dem möjligheter till framgång såväl nationellt som internationellt.

Trumfkort

Finlands trumfkort är ett starkt kunnande, social enhet och ett stabilt samhälle. Finland är en aktiv internationell aktör och intar en ledande ställning på många sektorer. Finland har en ekonomi, som är konkurrenskraftig och som säkrar välfärden.

Miljön

Livsmiljön i Finland är trygg och bygger på en ren natur, ett högklassigt boende, en stark kultur och en bred bildning bland medborgarna.

STRATEGISKA MÅLSÄTTNINGAR: FINLAND ÅR 2015

De fem första kurserna i programmet Finland 2015 har satt ned en hel del arbete på att dryfta de materiella förutsättningarna för vårt lands framtid. Det är också klart, att en liten nations framgång beror på många faktorer inom näringslivet och den ekonomiska utvecklingen och på resurser, som vi själva inte ens helt kan besluta om. Riskfaktorer förekommer således, men vi har samtidigt lyckats utveckla många framgångsfaktorer, med hjälp av vilka Finland lyckats inta platsen som en av de längst utvecklade nationerna i världen.

Också denna kurs diskuterade hur Finlands nationella intressen kan tryggas i en allt mer globaliserad miljö, hur välfärdsstaten kan förnyas i avsikt att trygga den nationella enheten, hur förutsättningarna för företagsverksamhet kan utvecklas och verksamheten på arbetsmarknaden kan effektiveras och hur arbetslösheten kan minskas.

Arvet som kurs nummer sex fått av de föregående kurserna var i detta avseende mycket täckande. Denna gång fästes också mindre uppmärksamhet vid de ämnen, som de tidigare kurserna förtjänstfullt satt sig in i. Kurs nummer sex dryftade våra framtida framgångsfaktorer och visionen och strategin inför framtiden ur sin egen synvinkel. Kursen uppställde två strategiska mål för Finland fram till år 2015:

- Finland är den kreativaste och innovativaste nationen i världen
- Finland är ett tryggt samhälle på en stark värdegrund

Utan dessa immateriella grundläggande faktorer kan Finland inte heller förverkliga de materiella målsättningarna. Därför koncentrerar sig denna rapport på behandling av dessa två ämnesområden.

Finland har många trumfkort, som talar för att dessa mål kan uppnås. Vi har haft ett stabilt och öppet samhälle och värderingar som bygger på gemensamt ansvar och äkta individuell frihet. Vi har levt i en trygg och fredlig rättsstat, värnat om vår miljö och förlitat oss på medborgarnas deltagande i det demokratiska beslutsfattandet. Vi har en stark industriell tradition, en hög utbildningsnivå, viktiga innovationer och ett brett know-how på högteknologins område. En viktig grund med tanke på vår konkurrenskraft är att välfärden tryggas för alla medborgare. Kontinuiteten i dessa trumfkort är något vi måste slå vakt om och risker skall identifieras i tid.

KREATIVA MÄNNISKOR OCH ETT INNOVATIVT SAMHÄLLE

Finländarnas kreativitet har gett oss förutsättningar till framgång i många svåra historiska skeden. Bristen på resurser och de stränga förhållandena kunde ha knäckt en nation, som saknat kvicktänkthet då det gällt att utveckla näringarna, då krig rasat och då vi varit tvungna att övervinna naturförhållandena och utnyttja de knappa naturresurserna. Vi har dock kunnat utnyttja vår kreativa fantasi och förmått förädla den till innovationer som gagnar alla medborgare och som för samhället framåt.

Den dagliga kreativiteten påverkar allas vår välfärd. Kreativiteten utgör också en naturlig del av det normala familjelivet och hemmet är första parkett för kreativiteten genom människans hela levnadslopp. Kreativitet finns i varje människa, det är ingalunda fråga om någon ensamrätt för konstnärer och vetenskapsmän.

Att vi förmår bevara denna förmåga är grunden för alla framtida framgångsfaktorer.

Vi har ett högklassigt internationellt utbildnings- och forskningssystem, som vi ovillkorligen kontinuerligt måste utveckla. Innovationer skall också kontinuerligt finansieras i avsikt ett säkerställa att systemet blir bestående. Endast på så sätt kan kreativiteten utvecklas och utnyttjas i praktiken, såsom våra internationaliserade toppföretag och lokomotiven i olika sektorer visar. Finland står bland de främsta i fråga om att utveckla informationsteknik och vi har också väl lyckats utnyttja tekniken.

Kreativiteten kan dock inte blomstra i ett konkurrenssamhälle som pressar till effektivitet, om inte folk har tid och frihet att byta synvinkel, kasta loss och leka. Ett kreativt samhälle litar på den enskilda människan, ger henne friheter och tillåter risktagning. Kreativitet förutsätter också möjligheter till försök och misstag och mod att ge verksamheter en ny inriktning. Människan är medfött kreativ, om hon bara ges möjlighet till det.

Ett tecken på finländarnas kreativitet är vår kulturella mångfald. Vår särpräglade nationella identitet har alstrat konstnärer av världsklass, ett brett spektrum kulturella intressen bland medborgarna och en hel mängd unika förmågor inom olika sektorer av livet. Allt detta har varit möjligt på grund av att samhället vilar på en stabil grund. Hos oss råder jämlikhet i fråga om möjligheter och vårt starka sociala kapital har gett rum för kreativitet. Uppväxt omgiven av konst, förmåga att förstå kultur och den värld som kulturen tolkar innebär samtidigt en möjlighet till stärkt kreativitet även inom andra sektorer av livet.

Kreativiteten är en individuell egenskap hos människan. Då samhället uppmuntrar till kreativitet och utvecklar och förädlar kreativiteten uppstår innovationer. Det är en central resurs i ett sunt näringsliv som är stätt i ständig utveckling och samtidigt en faktor som tryggar välfärden. Innovationer är immateriellt material som ekonomin byggs upp av.

De finländska företagens konkurrenskraft kan höjas endast med hjälp av know-how. Utbildningssystemet måste stöda detta mål. Innovationssystemen skall utvecklas så långt, att finansieringen också säkerställer kommersialiseringen av innovationerna. Genom utbildning i konst- och färdighetsämnen kan kreativiteten och innovationsförmågan likaså stödas så, att finländarna har förmåga till öppen och resultatrik växelverkan på det internationella planet. Så stärks ett kreativt välfärdssamhälle och så uppmuntras till innovationer.

Faktorerna som hotar kreativiteten kan undvikas ...

Kreativiteten hotas redan nu av många riskfaktorer. Bakgrunden till dem ligger å ena sidan i materiella faktorer, å andra sidan på den andliga utvecklingens område.

Finlands goda konkurrenskraft frigör också kreativitet, men förlorad kreativitet kan leda till tvångsmässiga rutinlösningar. Därför utgör massarbetslösheten och å andra sidan bristen på arbetskraft tillsammans en tidsinställd bomb, som begränsar också den andliga rörelsefriheten. Stela arbetsmarknader och samhällsstrukturer hindrar oss från att tillämpa kreativa lösningar i ett arbetsliv som snabbt förändras. En hög beskattning och svaga sporrningssystem kan också leda till att hela näringslivet tröttnar och att kreativiteten falnar.

Vår kultur är ännu mycket ung och bildningen snäv. Vi har knappt om kreativa gemenskaper och den kritiskt tänkande intelligentian är rätt liten. Ökande intolerans, svag tolerans mot olikhet och mot alla som avviker från mängden tar lätt kål på gryende kreativitet. Den allmänna inställningen till kultur och konst i samhället är fortsättningsvis avvisande. Man stöter lätt på motstånd framförallt då offentliga medel skall inriktas på en breddning av möjligheterna för konst- och kulturlivet. Det påverkar direkt de andliga resursernas utveckling och hela nationens kreativitet. Hur går det om vi framöver inte längre har rum för kreativ galenskap?

Pressen från en allt mer globaliserad värld visar sig också i form av faktorer som hotar kreativiteten. Den kommersiella och för oss ofta främmande massunderhållningens dominerande ställning ställer såväl den intelligenta underhållningen som all kultur som uppmuntrar oss att tänka själva. Konkurrenssamhället tvingar oss åter att inrikta våra resurser på tidshantering och effektivitet i stället för kreativ verksamhet.

Pressade av dagliga rutiner försvagas de traditionella värderingarna och gruppgemenskapen med den följderna att föräldrarnas förmåga att utveckla barnens kreativitet försvagas. Förmågan att växa som människa ställs i en värld av hårda värderingar inför allt större utmaningar. Ändå har endast en hel människa förmåga till kreativitet och innovativitet.

På sådana hot finns redan nu tillräckligt många svaga signaler. Har vi förmåga att tyda dem rätt och vidta åtgärder?

Eller driver vi viljelösa in i en framtid, där de negativa signalerna blir allt starkare? Då lever vi i ett Finland, som bjuder på enbart snuttjobb, medan alla innovativa företag flytt till utlandet. Medborgarnas tro på samhället har sviktat, rasismen och intoleransen har ökat, extrema fenomen har fått övertaget i samhället och den sociala samhörigheten har minskat. Medborgarna möter inte längre varandra annat än via avtrubbande nöjesmedia.

... om vi utarbetar en kreativitetsstrategi

Vi måste snabbt vidta åtgärder för att undvika en sådan framtid. På samma sätt som på ekonomins och socialpolitikens område har också åtgärderna som krävs för att främja kreativitet och innovativitet en lång inverkan. Om vi siktar på år 2015, måste vi redan nu börja vidta åtgärder för att uppnå till exempel följande mål:

För Finland utarbetas en nationell kreativitetsstrategi. Beredningen av strategin måste inledas omedelbart och resultatet av arbetet skall vara en täckande, ambitiös och realistisk

grundläggande linjedragning om hur nationens kreativitet och innovativitet kan höjas till toppnivå i hela världen.

Kreativiteten måste redan bli en del av det kommande regeringsprogrammet och linjedragningarna för den nationella kreativitetsstrategin måste därmed snabbt fastställas. Alla centrala tyngdpunktsområden i samhället styrs numera via regeringsprogrammet och endast på så sätt kan beslutsfattarna i vårt samhälle fås att förbinda sig att främja kreativitet – och att också själva vara kreativa.

Målet med kreativitetsprogrammet är att skapa ett kreativt välfärdssamhälle. I det samhället skall kulturen och särskilt konsten ses som en del av innovationsgrunden. Efter våra knappa naturresurser och våra teknologiska innovationer kan vårt trumfkort endast vara vår egen kreativitet. Den skall förädlas som innovationsgrund för vårt näringsliv och våra näringsgrenar.

Kreativitetsstrategin skall ha som mål att finländska hem har möjligheter att stöda en utveckling av barnens kreativitet. Uppmuntran till kreativitet under människans hela levnadslopp blir så en röd tråd som flätar samman samhället. Det är något som också det finländska näringslivet och välfärdssamhället i framtiden drar nytta av.

För utveckling av kreativiteten och innovativiteten skall bildas ett permanent organ som har som uppgift att koordinera den offentliga maktens och andra samhällsparters åtgärder i avsikt att utveckla kreativiteten och innovativiteten och att styra och följa upp omsättandet av kreativitetsstrategin i praktiken. Ett sådant organ skall också styra finansieringen och sammanföra innovationssystemen till en helhet och effektivt sammankoppla resurser från olika sektorer av samhället.

För beslutsfattare och påverkare skall också arrangeras en "nationell kulturförsvarskurs", som har som mål att höja kreativiteten, innovationerna och bildningen till samma nationellt viktiga nivå som den ekonomiska politiken och försvaret. Beslutsfattarna skall så bära ansvar för kreativitetens betydelse och för utvecklandet av kreativiteten. Samtidigt kan de själv som bäst tjäna som förebilder, drivkällor till kreativitet. På så sätt kan också finansieringen av kulturen höjas till en hållbar nivå som en viktig del av ett civiliserat lands andliga ryggrad.

I den moderna världen står massmedierna i nyckelställning i de flesta frågor som gäller framtiden. Som bäst kan de främja kreativiteten och tjäna som verklig drivkraft till innovationer. Därför skall massmedierna också uppmuntras att erbjuda folk anledningar till eftertanke och utmanande synvinklar. I ett kreativt samhälle är avtrubbande massaunderhållning som erbjuder lätta och färdigsmälta lösningar endast ett obetydligt marginellt fenomen.

I bräschen går material, som uppmuntrar till självständigt tänkande och utmanande lösningar och som på ett underhållande, informativt, kritiskt och insiktsfullt sätt stöder sig på en bred nationell kultur och bildning. Det förutsätter att innehållet i utbildningen av redaktörer utvecklas och klart större satsningar än för närvarande på högklassig journalism och på produktion av kulturmaterial. Beslutsfattarna på centrala poster inom masskommunikationen

står då i nyckelställning. Sättet att tänka måste också oundvikligen förändras. När blir kreativa människor hjältar i våra ögon?

... och stöder innovativitet

I företagsverksamheten spelar innovationer framöver en allt centralare roll. I ett land med knappa resurser kan endast kreativitet vara lösningen i massproduktionens press. Det förutsätter att finansieringen av innovationssystemen tryggas, att koordineringen förbättras och att innovatörer ges ett allt större anseende. En utveckling av kreativitetsforskningen gagnar såväl företag som högskolor och vanliga medborgare.

Vi behöver nya företag och sådana uppstår inte utan kreativitet och innovation. Stöd till kreativitet och företagsamhet säkerställer att samhället förblir dynamiskt och konkurrenskraftigt även under kommande årtionden då den internationella konkurrensen blir allt hårdare.

Eftersom grunden för kreativiteten börjar byggas redan i vår barndom, är det viktigt att familjerna stöds i att utveckla kreativiteten. Föräldrarna skall ges träning i hur de utvecklar sin egen kreativitet och hur de uppmuntrar barnen till kreativitet. Undervisningsprogrammen för daghem, skolor och läroanstalter skall utvecklas så, att de stöder kreativitet. Ett strängt krav på konkurrens och effektivitet leder till en ond cirkel som inskränker kreativiteten och som slutligen äventyrar vår nationella konkurrenskraft. Att skära alla över en kam är inte heller något som hör hemma i en innovativt skolsystem eller en innovativ högskolvärld.

Staten kan bidra till att kreativiteten lämnas fritt spelrum genom att stöda olika konstformer på ett hållbart och långsiktigt sätt. Biblioteken, som traditionellt varit viktiga för oss finländare, måste ges en finansieringsmässigt bestående grund så, att vi ser till att statsandelarna till biblioteken behålls och höjs. Så kan de utvecklas till mångkulturcentra, ett slags dagliga stödpunkter och laddningsstationer för kreativitet.

Värnandet om den fysiska välmågan har blivit en viktig faktor med tanke på finländarnas livskvalitet. Orka arbeta program har gett bra resultat, folk orkar bättre i sitt arbete och pensionsåldern börjar så småningom förskjutas längre framåt. Resultaten visar sig dock först i ett rätt långt tidsperspektiv. Ett personligt program för kreativitetsfostran är en lika viktig faktor med tanke på arbetsförmågan och välmågan som program som syftar till att upprätthålla och förbättra den fysiska konditionen. Arbetsgivarna skall uppmuntras att erbjuda sina arbetstagare möjligheter också till kulturella intressen och att delta i också annan verksamhet som utvecklar kreativiteten.

ETT TRYGGT SAMHÄLLE PÅ EN STARK VÄRDEGRUND

Vilka blir de värsta följderna, om tryggheten i vårt samhälle börjar raseras och vår starka värdegrund börjar svikta? Vilka blir följderna, om medborgarnas tillit till beslutsfattarna försvagas, det gemensamma ansvaret minskar och samhället polariseras?

Grunden för ett stabilt samhälle är demokrati och en sund ekonomi, som garanterar alla medborgare möjligheter till välfärd. Om vår ekonomi börjar stagnera och dynamiken i ekonomin börjar tyna, sviktar grunden för finansieringen av välfärdsstaten. Samtidigt polariseras också intressekonflikterna, eftersom det finns allt mindre att dela på och det blir allt svårare att fördela det som finns på ett rättvist sätt. Vårt utbildningssystem och vår hälso- och sjukvård kan då inte längre erbjuda alla medborgare jämbördiga möjligheter.

Allt hårdare värderingar leder till att det gemensamma ansvaret och förtroendet försvagas. I ett sådant läge börjar tilliten till demokratin och rättsstaten lätt svikta och olika ytterlighetsrörelser vinner terräng. Folkväldet hamnar i kris.

I värsta fall tappar samhället kontrollen över brottsligheten. Det ökar den allmänna otryggheten. Invandrarnas integration i det finländska samhället misslyckas med den följd att rastiska fenomen får fotfäste. Miljön och en hållbar utveckling försummas, vilket ökar säkerhetsriskerna i livsmiljön och det bristande intresset för den egna hälsan medför problem med tanke på folkhälsan.

Slutresultatet är att samhället starkt tudelas och att värderingarna demoraliseras. Likgiltighet och egoism tränger undan det trygga samhällets värderingar. Det återspeglar sig åter på det politiska deltagandet och undergräver grunden för folkväldet.

Ett tryggt samhälle byggs på en stark värdegrund. I ett sunt samhälle är rättvishet, jämlikhet, en positiv inställning till kulturell mångfald och olikhet, omtanke om andra och värnande om bildningen jämte flit och värdesättande av arbetet gemensamma grundläggande värderingar för alla.

Vi har en stark ekonomi, men ...

Vi måste känna till våra starka sidor i såväl ekonomiskt som socialt och andligt avseende. Endast så kan vi garantera oss ett tryggt samhälle även i framtiden

Starka sidor i den finska ekonomin är en god reell konkurrenskraft och en hög reserv av socialt kapital. Vår höga utbildningsnivå, arbetsmoral och innovativitet lockar även utländska företag till Finland. Att landet är litet har blivit ett trumfkort för oss. Traditionen att komma överens om saker och ting tillsammans och inbördes förtroende har också främjat vår ställning på den internationella marknaden och för sin del höjt Finland till toppen bland de konkurrenskraftigaste nationerna i världen.

Framför oss öppnar sig nya möjligheter att stärka och dra nytta av konkurrenskraften. Marknadsutsikterna i Ryssland och Kina, Europeiska unionens expansion och utvecklingen på marknaden i Östersjöområdet ger oss många betydande tillfällen till framgång. Vårt know-how på högteknologins område kan även framöver vara en nyckelfaktor med tanke på vår konkurrenskraft. I Finland kan också uppkomma nya succé storys, om vi förmår styra vårt samhälle i rätt riktning.

Framför oss står också ofrånkomligen många problem att lösa och svåra reformer att genomföra. Då befolkningen blir allt äldre och omsorgsförhållandet försvagas, måste

produktionen av tjänster effektiveras och den offentliga sektorns produktivitet höjas. Vi måste också utveckla helt nya verksamhetsmodeller till exempel genom att utnyttja informationsteknologi så, att den reducerade arbetskraften förmår producera de tjänster som behövs. Så behöver de stora åldersklasserna som lämnar arbetsmarknaden inte nödvändigtvis ersättas med lika många nya arbetstagare. Informationsteknik som moderniserar processerna kan lösa många problem.

Att befolkningen blir allt äldre ökar utmaningarna i arbetslivet. Även om bristen på arbetskraft som redan är i sikte inte snabbt kan lösas genom en höjd nativitet, måste arbetslivet utvecklas så, att det uppmuntrar folk till att bilda familj och skaffa barn. Att bilda familj är alltid ett personligt val, då man måste överväga alternativa värderingar såsom familj och karriär. Barnafödandet och arbetet får inte vara alternativ som utesluter varandra och karriärförväntningarna får inte utgöra ett hinder för att få barn. Arbetslivet måste acceptera olika familjemodeller och arbetstiderna måste flexa enligt familjernas behov, inte enbart enligt produktionsmålsättningarna.

Vår allt äldre befolkning skall också ses som en resurs och äldre människors kunskande skall i högre grad än hittills utnyttjas på arbetsmarknaden. Allt fler pensionärer är allt friskare. De kan tjäna samhället på ett produktivt sätt i många nya uppgifter ännu en lång tid efter den traditionella pensionsåldern. De äldre generationerna kan också överföra värdefullt finländskt värdearv till yngre generationer – i daghem, i skolor och i närgemenskapen.

Samhällstryggheten och värderingarna den bygger på kan också raseras av en svag ekonomi. Lågkonjunkturen under det senaste årtiondet lämnade efter sig ett svårt problem: en hög arbetslöshetsgrad och långtidsarbetslöshet. Det problemet underlättas inte heller av att arbetet beskattas högt och att drivfjädrarna inte är av det rätta slaget. Samtidigt skapar den snabbt åldrande befolkningen en hård press inom många sektorer av samhället, framförallt i produktionen av tjänster. Vår ekonomi är sårbar, eftersom den i alltför hög grad är beroende av endast ett fåtal branschers och företags framgång.

Finland befinner sig på ett långt avstånd från de stora marknadsområdena. Den globala utvecklingen och Europeiska unionens expansion kan i värsta fall innebära att produktionen flyttas närmare de stora marknaderna och också till länder med en lägre kostnadsnivå. Då flyr såväl arbetet som skatteintäkterna från vårt land. Om vi samtidigt börjar avveckla välfärdsstaten, går vi miste om ett centralt trumfkort i konkurrensen. En stabil ekonomisk utveckling skall tryggas så, att vi kan bemöta utmaningarna som den åldrande befolkningen för med sig.

Står vi ut med resultatet av framgången? Eller hotas vi av andlig lättja under goda tider? Under historiens lopp har Finland ofta upplevt framgångar under hotande kriser, men under goda tider finns en risk för egoism då vi delar på den gemensamma kakan. Har vi tålamod att låta kakan växa?

... vår trygghet bygger på starka värderingar ...

Finland har traditionellt varit ett tryggt samhälle, internt enhetligt, utan större interna hotbilder. Grundläggande finländska värderingar är fortsättningsvis ärlighet, rättvisa och sanning, flit

och uppskattning av arbetet. Jämlikheten mellan män och kvinnor är en allmänt accepterad och till stora delar realiserad princip. Till våra grundläggande värderingar hör också tryggheten som familjen och närgemenskapen ger och ansvaret för medmänniskan. I ett tryggt samhälle finns inga områden eller subkulturer som bestäms av den sociala ställningen, inkomstnivån eller rasen, utan olikhet och kulturell mångfald ses som en stark sida hos samhället. Ett sådant samhälle kan också motstå hot utifrån.

Starka sidor hos det finländska samhället är en fungerande förvaltning och en öppen demokrati. I Finland låter sig tjänstemän och beslutsfattare inte mutas och vårt samhälle är också ett av de minst korrumpade i hela världen. Brottligheten har hållit sig under samhällets kontroll och medborgarna har en stark rättskänsla. En jämlik behandling av medborgarna och öppenhet i beslutsfattandet är något vi måste hålla fast vid även i framtiden. En del av det finländska värdesystemet är tryggheten som familjen och närgemenskapen ger och uppskattningen av denna trygghet. Omsorg och ansvar för medmänniskan är det som vår välfärdsstat bygger på.

Finlands verksamhetsmiljö är stadd i kontinuerlig förändring. Vår framgång bygger på starka, gemensamma värderingar även i en allt mer globaliserad värld. Det föreligger ändå en risk, att marknadsekonomin i och med att globaliseringen fortskrider upplevs enbart som girighet och likgiltighet. Då försvagas vår förmåga att försvara våra egna värderingar och vi omvandlas till passiva anpassningar.

I företagsverksamheten blir värderingarna en central konkurrensfaktor. Hållbara värderingar är en del av en ansvarsfull och lönsam affärsverksamhet. En mänsklig marknadsekonomi är en förutsättning för att Finland skall ha framgång i en allt mer globaliserad ekonomi

Samhällsstabiliteten i våra grannländer har ökat och Finlands traditionella externa hot har minskat betydligt. Samtidigt har dock nya riskfaktorer som hotar vår trygghet kommit med i bilden. Den organiserade brottslighetens många verksamhetsformer och drog- och våldsbrotten utgör allt större problem i vårt samhälle. Den ökande alkoholförbrukningen bland såväl vuxna som ungdomar har fått nya, oroväckande proportioner.

Utslagenheten bland ungdomarna ökar i samhället. Det yppar sig allt oftare i form av avbruten skolgång och värnplikt. Mängden familjer med många problem ökar och familjernas uppfostringsansvar fördunklas. Samhällets säkerhetsnät är inte beredda på en så drastisk förändring i familjestrukturerna. Närgemenskapernas stöd till ungdomarna har likaså försvagats.

Ungdomarna är i trots allt de som skall bygga upp vårt samhälles framtid. Utslagningen bland ungdomarna måste hindras med olika åtgärder som påverkar familjernas välmåga, utbildningssystemet och arbetsmarknaden. Den vuxna befolkningen måste för sin del bära ansvar för ungdomarna även utanför hemmet och skolan. Massmedierna spelar också en egen viktig roll och bär sitt eget ansvar vid värnande om samhällets värdegrund.

Det finländska samhället är traditionellt frisinnat och tolerant. Överstor eftergivenhet och tolerans medför dock otrygghet. Då många barn och ungdomar samtidigt har svaga sociala färdigheter ställs vi inför sociala problem i familjerna, utslagning bland ungdomarna och en

ökande och allt rårare brottslighet. Vad vi behöver är därför en justeringsrörelse, klara spelregler och nya gränser för toleransen.

Har finländska barn och ungdomar sådana förebilder, som lär dem anamma starka grundläggande värderingar? Är målsättningarna för uppfostringen och inläringen i våra skolor realistiska och anpassade till våra grundläggande värderingar? Förmedlar massmedierna information som stöder eller ödelägger dessa värderingar? Har vi behov av en ny form av diskussion om spelreglerna och lösning av familjernas och ungdomarnas problem i ett tidigare stadium? Skall vi i stället för obegränsad individuell frihet anamma klara och gemensamt överenskomna spelregler?

... gemensamt ansvar och välmåga bland familjerna

Ett samhälle som bygger på jämlikhet garanterar grundtryggheten och möjligheterna att utnyttja alla medborgares resurser. Den andra sidan av denna princip är möjligheterna för alla medborgare att vid behov få omsorg från samhällets sida.

Gemensamt ansvar innebär också rättvis maktutövning. I vissa fall är jämn fördelning rättvist, i andra fall krävs åter behovsprövning. Det gemensamma ansvaret blir inte alltid frivilligt verklighet, utan det krävs lagar och inbördes överenskommelser. Gemensamma spelregler krävs alltid och vi kan inte överföra realiseringen av det gemensamma ansvaret på enbart medborgarsamhället eller låta enskilda intressen och marknader ta hand om den.

Stärkning av det gemensamma ansvaret och bevaring av vår särpräglade kultur kräver också helt nya tillvägagångssätt i avsikt att trygga familjernas välmåga. Familjernas uppfostringsroll måste stödjas och familjerna måste ges möjligheter till mer gemensam fritid. Det innebär nya utmaningar för arbetslivet och tjänsterna som välfärdssamhället erbjuder. Arbetslivet måste flexa också enligt familjernas behov och familjerna måste ges tillgång till nya tjänster i avsikt att främja barns och ungdomars välmåga. Det kan uppnås utan merkostnader, om bara de nuvarande resurserna omriktas.

Finland skall också framöver vara ett bra land att leva i. Ett tryggt samhälle ger nya möjligheter i hemlandet och stävjar migrationen från Finland till utlandet. Ett tryggt samhälle hindrar också misstänksamhet mot invandrare och underlättar invandrares anpassning till det finländska samhället. Ökat internationellt umgänge för också in positiva element i det finländska värdesystemet. Vi kan anamma positiva drag i andra kulturer och undvika att förskansa oss bakom ett ensidigt värdesystem. Det kan vi stöda också med hjälp av en ansvarsfull invandrapolitik. Så kan vi dra nytta av den kulturella mångfalden.

Ansvar för uppfostran tillfaller familjen

År 2015 är Finland ett tryggt samhälle, som bygger på en sund ekonomi och välmående medborgare. Den finländska välfärden bygger på att familjen bär ansvar för uppfostran, utbildningen är högklassig och medborgarna bär ansvar för sina medmänniskor. Hur kan vi uppnå detta mål?

Under de senaste årtiondena har en ny livsstil vunnit terräng. Med den har ofta förknippats ord som hedonism och postmodernism, sökandet efter njutning och splittrade värderingar. Det har inneburit att den traditionella gruppgemenskapen försvagats, att samhällsstrukturerna förändrats och att ansvarsfrågorna fördunklats. De drastiska ekonomiska kastningarna har gett upphov till en permanent grupp utslagna människor och nya grupper utslagna har kommit med i bilden.

I och med att samhällsstrukturerna förändras har de traditionella närgemenskaperna hamnat i skymundan. Far- och morföräldrarna, grannarna, släktingarna och de bekanta gårdskarlarerna har fått ge vika för arbetsstress, masskommunikation, massunderhållning och fritidsintressen i familjernas dagliga liv. Klubbverksamheten i skolorna har utarmats och det finns ingen tid över för växelverkan mellan olika generationer. Av det lider särskilt barnen och ungdomarna, som ofta blir utan stöd från de vuxnas sida.

Problemen yppar sig i form av ett ökande störande uppträdande i hemmet, i skolan, i arbetslivet och på offentliga platser. Arbetsfreden i skolorna har försämrats och det blir såväl eleverna som lärarna lidande av. Problemen har också en tendens att hopa sig och drabba samma befolkningsgrupper och familjer. Drog- och alkoholbruket bland barn och ungdomar liksom också brottsligheten raserar förutsättningarna för kommande generationers välmåga. Dessa problem måste målmedvetet lösas redan i ett tidigt stadium så, att vi kan trygga våra ungdomar förutsättningar för en balanserad utveckling och ge dem en trygg uppväxtmiljö.

Arbetsplatser, skolor och familjer skall ha klara spelregler och problem skall lösas redan i ett tidigt stadium. Att vi tar oss an problem innebär inte begränsningar av den individuella friheten eller förmynderskap från samhällets sida utan äkta omsorg. Har vi missuppfattat vårt gemensamma ansvar då vi anser det berättigat att ingripa endast då brister förekommer i daghem och på arbetsplatser, men tillåter all slags beteende inom familjen? Hur kan vi stärka det gemensamma ansvaret utan att begränsa den individuella friheten i oskälig grad? Anpassningen till samhället och de viktigaste sociala färdigheterna är något vi lär oss i hemmet och inom familjen. Utöver det skall samhället – daghemmet, skolan och värnpliktstjänsten – stöda familjerna i deras uppfostringsansvar så, att ungdomarna anammar gemensamma spelregler och gränser.

På dessa problem finns ingen enkel lösning. Dessutom kan endast få problem lösas genom att mer pengar delas ut. En utökning av stöden till familjerna – barnbidrag och andra inkomstöverföringar – är inte nödvändigtvis den rätta lösningen i en situation då hela familjen och närgemenskapen mår dåligt. I stället borde åstadkommas nya tjänster som stöder familjerna och de vuxnas ansvar i allmänhet borde ökas. Ungdomar skall ges goda exempel och förebilder. Omriktningen av stöden till familjerna och utvecklingen av tjänsterna som riktas till familjerna måste helt tänkas om.

RADIKALA INNOVATIONER

En energisk samhällsutveckling och en realisering av målen som ställts upp förutsätter ofta också radikala innovationer. De är produkter, tjänster och processer, som är förknippade med egenskaper som aldrig tidigare upplevts eller sådana drag, som ger möjligheter till betydande förbättringar i tillvägagångssätt eller betydligt sänkta kostnader.

Kurs nummer sex i programmet Finland 2015 föreslog följande radikala innovationer för att förbättra familjernas ställning och utveckla kreativiteten:

- En kreativetsförpackning till unga familjer – med moderskapsförpackningen som modell skall utarbetas material som främjar föräldrars och barns kreativitet
- Stöden till familjerna skall omriktas så, att trenden med utslagning bland ungdomar fås att vända och tjänster som familjerna behöver kan utvecklas

Kreativetsförpackningen kunde hjälpa unga familjer, föräldrar och barn att utveckla sin kreativitet och innovativitet redan från barnsben. Finland har lanserat en innovation av världsklass, moderskapsförpackningen, som än i denna dag överallt i världen beundras som ett unikt hjälpmedel i familjefostran och familjepolitiken. Enligt samma modell kan vi lansera ett material som stärker och främjar kreativiteten. Materialet skulle uttryckligen ha som uppgift att tjäna som alternativ till den dominerande, avtrubbade, kommersiella massaunderhållningen, stimulera föräldrar och barn att använda sin fantasi och tända en gnista av kreativitet i finländarnas medvetande redan från barnsben.

Kreativetsförpackningen förutsätter redan till sin natur kontinuerlig förnyelse och utveckling. Samtidigt måste den ändå återspegla bestående humana värderingar och en sund människobild.

I Finland finns många högklassiga, sakkunniga instanser, som har som uppgift att främja barnens välmåga. Dessa instanser skall ges i uppdrag att komma med idéer till kreativetsförpackningens innehåll och också utarbeta detta innehåll. Ett så värdefullt arbete kan inte lämnas i marknadens händer.

Gällande **omriktningen av stöden till familjerna** övervägde kursdeltagarna bland annat att barnbidragen kunde bli beskattningsbar inkomst. De så erhållna medlen kunde inriktas på en utveckling av tjänster till familjerna, till exempel på utveckling av barnavårds- och hushållsavdraget i beskattningen och barns och ungdomars klubbverksamhet. Medlen som fås genom beskattning av barnbidragen skulle gå tillbaka till barnfamiljerna samtidigt som man med nya tjänster – såsom barnavårdstjänster – kunde öka sysselsättningen.

Barnavårds- och hushållsavdrag i beskattningen kunde sådana familjer göra, som utnyttjar barna- och hemvårdstjänster inom den privata sektorn. Familjer med låga inkomster skulle få oförändrat barnbidrag, men barnbidragen till familjer med högre inkomster skulle minskas i samma grad som skatteprogressionen. Som motvikt kunde familjerna utnyttja avdraget i beskattningen för anskaffning av olika typer av hushållstjänster. Samtidigt skulle man stöda föräldrarnas möjlighet att bland annat tillbringa mer tid tillsammans eller tillsammans med barnen, då de tack vare skattestödet kunde skaffa hemvårdstjänster från instanser utanför hemmet.

Omriktningen av stöden till familjerna borde vara neutral och får inte öka eller minska den offentliga sektorns skatteintäkter och utgifter. Omriktningen av stöden till familjerna borde göras öronmärkt så, att den gynnar familjerna.

Stöden till familjerna skall omriktas för att hjälpa framförallt familjer och barn med många problem och för att öka resurserna i barna- och ungdomsvården så, att det i tillräckligt god tid är möjligt att förebygga hotande utslagning och förvärrade problem. Det är också skäl att säkerställa att ingen ung person efter grundskolan blir utan praktik-, arbets- eller studieplats. Så kan vi förhindra att folk redan i ungdomen börjar leva på socialbidrag.

Sammanjämkningsen av arbetslivet och familjelivet lyckas bättre om kostnaderna för att bilda familj och sköta barn fördelas jämnare än för närvarande i samhället mellan olika sektorer av ekonomin.

IDÉER OCH FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

Under programmet Finland 2015 kom det fram idéer och förslag, som man skall låta bearbeta hos särskilt sammankallade grupper av sakkunniga. Sitra arrangerar sådana workshopar om frågor, för vilka det inte finns någon klar ansvarig instans eller där ansvaret fördelas på flera parter i samhället.

Målet med workshoparna är att utnyttja mångsidiga metoder och att med hjälp av dem finna lösningar på nationella och strategiska utmaningar som är centrala med tanke på Finlands framtid. Att delta i workshoparna inkallas aktuella centrala sakkunniga, beslutsfattare och aktörer.

På initiativ av de tidigare kurserna i programmet Finland 2015 arrangerade Sitra år 2002 workshopar om följande ämnen:

- Välfärdsstatens utvecklingsalternativ, vars rapport "Hyvinvoinnin valinnat – Suomen malli 2000-luvulla", publicerades i oktober 2002 (Sitra 251, Edita Prima Oy).
- Omvälvningar i arbetslivet och utbildningens svar på dem, vars rapport "Oppimisella osallisuutta – vastauksia työn murrokseen" publicerades i november 2002. Som webbpublikation på adressen www.sitra.fi

Under år 2003 arrangerar Sitra workshopar om följande ämnen:

- Balanserad regional utveckling
- Från arbetskarriär till livskarriär

Kurs nummer sex i programmet Finland 2015 föreslog, att Sitra arrangerar följande workshopar:

- En workshop som bereder grunderna för Finlands kreativitetsstrategi
- En workshop som kartlägger familjepolitiken och uppfostringsansvaret

Programmet Finland 2015 pågår till hösten år 2003, då det arrangeras ett seminarium som är gemensamt för alla sex kurser. Under seminariet behandlas ämnen som kommit fram under de sex kurserna och som är centrala med tanke på Finlands framtid. Även efter detta fortsätter programmet Finland 2015 i workshopar och i de diskussioner och i den verksamhet, som de olika kurserna har satt i gång.

EXPERTER OCH TEMAN

Under seminarierna i Beijing, Berlin, Moskva och Helsingfors på kurs nummer sex i programmet Finland 2015 hördes utländska och inhemska experter. Under det sista seminariet på kursen arbetades i små grupper. Alla sakkunniga som hörts på kurs nummer sex i programmet Finland 2015 och ämnena för deras föredrag framgår av förteckningen nedan i kronologisk ordning skilt för varje enskilt seminarium.

8.9.2002 Helsinki-Vantaa Airport Congress Center

Opening of the Finland 2015 course 6
Aatto Prihti, President, Sitra

Introduction and methods of the seminar
Jaakko Iloniemi, Ambassador
Tapio Anttila, Director of Training, Sitra

Introduction to contemporary China
Linda Jakobson, Senior Researcher, Finnish Institute of International Affairs, Helsinki & Hong Kong

Introduction to Chinese economy
Jian-Guang Shen, Economist, Institute of Economies in Transition, Bank of Finland

Challenges for multinational enterprises in China
Ingmar Björkman, Professor, Swedish School of Economics, Helsinki

Video 1: Media report on the previous Finland 2015 courses, Matti Karhu, Journalist
Video 2: New China and Finland, Heikki Korhonen, Journalist

9.9.-14.9.2003 Beijing, People's Republic of China

China's foreign policy - major powers and current areas
Yan Xuetong, Professor and Director, Institute of International Studies, Tsinghua University, Beijing

The political landscape of the People's Republic of China - democratisation versus authoritarianism
Linda Jakobson, Senior Researcher, Finnish Institute of International Affairs, Helsinki/Hong Kong

Relations between Finland and People's Republic of China
Benjamin Bassin, Ambassador of Finland in Beijing

Doing business in China
David Ho, Vice President of Nokia Networks, Nokia China Investment Corporation, Beijing

The global competitiveness of Chinese companies
Zeng Ming, Assistant Professor of Asian Business, INSEAD, Singapore

ICT development and future trends in China
Eddie Chen, Vice Director, Network and Information Engineering Center, Fudan University, Shanghai

Introduction of Haidian Science Park
Luyu Wang, Director, Science and Technology Commission of Haidian District, Beijing

Panel discussion of young Chinese entrepreneurs
Chairman: Luyu Wang, Director, Science and Technology Commission of Haidian District, Beijing
Participants: Daisy Liu, General Manager, Vision Next Beijing Co., Xu Zhong, General Manager, Beijing Asee IT Co., Zhang Lianyi, CEO, InfoQuick Software Technology Co. and Wang Lifeng, CEO, Beijing Northern Star Digital Co.

Tour to the Great Wall at Mutianyu:

Introduction to the history of the Great Wall
Anssi Kankainen, Tour Leader, Olympia Air Travel Ltd

Introduction to the Chinese everyday life
Linda Jakobson, Senior Researcher, Finnish Institute of International Affairs, Helsinki & Hong Kong

WTO and China - financial market and banking system
Xu Mingqi, Professor, Shanghai Academy of Social Sciences, Shanghai

WTO and China - regional and social consequences
Li Shantong, Director General, Development Research Center of State Council; Beijing

WTO and China - consequences to the legal framework
Jun Gong, Partner, Jun & He Law offices, Beijing

Introduction to the Chinese education system on the grass root level:
Visit to a Chinese kindergarten and public elementary school
Discussion on the issue in San Wei Teahouse & Bookshop with Susan Song and Crystal Wang, Wang & Li Asia Resources, Beijing

Education system in China - major trends and challenges
Yang Meng, Deputy Secretary General, China Education Association for International Exchange, Beijing

Human resources development in China
Larry Wang, CEO, Wang & Li Asia Resources, Beijing

Panel discussion of Chinese students: The future of China and Chinese youth - a personal view

Chairman: Larry Wang, CEO, Wang & Li Asia Resources, Beijing

Participants: Xi Song, International College, Kun Yuan, Renmin University, Jun Lu, International College and Tao Han, Beijing Broadcasting Institute

Political values in comparative perspective

Shen Mingming, Professor and Director, Research Institute of Contemporary China, Peking University

Panel discussion of Chinese journalists: Mass media in China from 1995 to 2008

Chairman: Jack G. Pan, Professor & Anchor, Phoenix TV Infochannel News, Beijing

Participants:

Zhang Dandan, Chief Content Manager, Stellar MergaMedia Company Ltd, Beijing

Xiong Lei, Managing Editor, China Features, Xinhua News Agency, Beijing

Cameron Bai, Director of Sales and Marketing, Beijing This Month Publications, Beijing

6.10.2002 Helsinki-Vantaa Airport Congress Center

Who governs the world?

Raimo Väyrynen, Director & Professor, Helsinki Collegium for Advanced Studies, University of Helsinki

Russian economy in transition

Pekka Sutela, Head of the Institute of Economies in Transition, Bank of Finland

7.-8.10.2002 Moscow, Russian Federation

Panel with the fraction leaders of Duma: Communist party, Unity party and the Union of the Right Forces

Doing business in Russia

Bendookidze Kakha A, CEO, United Heavy Machinery, Uralmash-Izhora Group

Future of the Russian banking system

Ilkka Salonen, CEO, International Moscow Bank, Moscow

Russian energy sector

Seppo Remes, CEO, Vostok Energo

Insiders' view to contemporary Russia

René Nyberg, Ambassador of Finland in Moscow

Student panel of MGIMO University, Moscow State Institute of International Relations

Chairman: Gennady Gladkov, Professor, MGIMO University, Moscow
Participants: Sofia Tsvetova, Egor Midruev, Alina Fridman, Dina Polikanova and Dimitri Govorov

Russian foreign policy
Dimitri Trenin, Director, Carnegie Institute

8.-10.10.2002 Berlin, Federal Republic of Germany

Future challenges of Germany until 2015
Leif Fagernäs, Ambassador of Finland in Berlin

World economic architecture in the 2015's
Martti Hetemäki, Director General, Ministry of Finance

Globalisation, Europeanisation and the future of the nation-state
Edgar Grande, Professor, Technische Universität München

The competitiveness of European and Nordic economies in the 2015's
Carl Bildt, Former Prime Minister of Sweden
Comment: Pekka Sairanen, Managing Director, Metsäpuu Oy

The future of the European Union
Alexander Stubb, Group of Policy Advisers, European Commission
Comment: Riitta Myller, Member of European Parliament

World security from the European perspective
Christoph Bertram, Stiftung für Wissenschaft und Politik, Berlin
Comment: Ari Puheloinen, Major General, Defence Staff of Finland

Enlargement of European Union, labour market pressures and labour mobility
Michael Burda, Professor, Humboldt University, Berlin
Comment: Matti Viialainen, Deputy Director, The Central Organisation of Finnish Trade Unions SAK

Berlin as the capital of Germany
Hannes Saarinen, Professor, Finnland Institut in Berlin

4.-5.11.2002 Helsingfors, Adams salen

EU:n laajentuminen ja taloudellinen kehitys
Peter Ekholm, projektledare, forskningsprojektet Europa 2020, Sitra
Kommenterande inlägg: Erkki Laatikainen, chefredaktör, Keski-suomalainen

Taloudellisen toiminnan karkaaminen Suomesta

Jorma Kielenniva, koncernchef, Novo Group Oyj och Pekka Seppänen, chefredaktör, Talouselämä

Hyvinvointivaltion kehityssuunnat

Anu Kantola, forskare, Helsingfors universitet och Mikko Kautto, forskare Stakes
Kommenterande inlägg: Jorma Huuhtanen, generaldirektör, Folkpensionsanstalten

Arvomaailmat

Metropolit Ambrosius, Helsingfors ortodoxa stift och Simo Palokangas, verkställande direktör, HK Ruokatalo Oyj

Nuorten asenteet ja arvot

Helena Helve, docent, Helsingfors universitet

Paneldiskussion: Finland 2015 ur ungdomarnas synvinkel

Deltagare: Reetta Kuosmanen, Sakki ry, Elina Moisio, Finlands Studentkårers Förbund rf, Juho Risku, Oulun Nuoret Yrittäjät, Tuomas Ylä-Anttila, Attac rf och Sampsa Oinaala, Maan Ystävät ry

Venäjän tulevaisuus ja Suomi

Markku Kivinen, direktör, Alexanderinstitutet

Kommenterande inlägg: Jarmo Vaittinen, kanslichef, Jord- och skogsbruksministeriet

Luovuus arvoonsa

Kari Uusikylä, professor, Helsingfors universitet

Kommenterande inlägg: Tuula Arkio, överdirektör, Statens konstmuseum

2-3.12.2002 Borgå, Sannäs gård

Sammanfattande diskussioner och beredning av rapporten i små grupper

PROGRAMMET FINLAND 2015

Sitra har utbildat finländska beslutsfattare i ett kvartssekel. Kurser i ledning av den ekonomiska politiken har Sitra arrangerat åren 1977-1999. Åren 1999-2002 har beslutsfattare utbildats på Talouspolitiikka 2000+ kurser.

I samarbete med andra instanser organiserade Sitra på 1990-talet ett utvecklingsprogram gällande vår nationella strategi.

Programmet Finland 2015 är Sitras utbildnings- och utvecklingsprogram till beslutsfattare på högsta nivå i det finländska samhället. Programmet Finland 2015 har omfattat allt som allt sex kurser åren 2000-2002 och programmet inkluderar ett gemensamt avslutande seminarium för alla dessa kurser år 2003.

Mål

Målet med programmet Finland 2015 är att utveckla kunskaperna, färdigheterna, beredskapen och nätverken bland de högsta beslutsfattarna i det finländska samhället i frågor som gäller det finländska samhällets framtid. Programmet bygger på en nationell grund, men synvinkeln kan också vara starkt internationell, tvärvetenskaplig och tvärsamhällelig. I avsikt att uppnå detta mål

- erhåller deltagarna i programmet mångsidig information om aktuella och med tanke på framtiden centrala frågor
- diskuterar deltagarna i programmet med inhemska och utländska experter i olika branscher och med andra beslutsfattare
- bedömer deltagarna i programmet de centrala utmaningarna med tanke på det finländska samhällets framtid
- bekantar sig deltagarna i programmet med de strategiska målsättningarna på nationell nivå
- utnyttjar deltagarna i programmet informationen de erhållit under programmet i sitt eget arbete
- utarbetar deltagarna i programmet en rapport över nya och de med tanke på framtiden viktiga strategiska målsättningarna med tanke på fortsatt behandling.

Programmet Finland 2015 stöder det av Sitra framförda målet, att Finland år 2010 skall befinna sig bland de tre framgångsrikaste nationerna i världen.

Deltagare

Programmet har körts igång av en delegation som representerar olika instanser och synpunkter i samhället med överombud Aatto Prihti på Sitra som ordförande.

Att delta i programmet Finland 2015 inkallas den högsta ledningen i olika sektorer av det finländska samhället. Det är personer på ledande poster inom det politiska beslutsfattandet, den offentliga förvaltningen, försvarsmakten, kyrkan, näringslivet, fackorganisationer, den tredje sektorn, informationsförmedling jämte forskning, utbildning och kultur.

Till kurserna inkallas cirka 25 deltagare per gång. Statsministern sänder den officiella inkallelsen till kursen. I praktiken sköter Sitra rekryteringen av deltagare.

För det detaljerade planeringsarbetet och genomförandet av programmet svarar Sitras utbildningsteam under ledning av utbildningsdirektör Tapio Anttila. För finansieringen av programmet svarar Sitra. Programmet Finland 2015 är ingen kommersiell utbildningsprodukt och det konkurrerar således inte med något utbildningsprogram för ledare. Kursdeltagarna svarar själva för resekostnaderna till seminarierna.

Innehåll och uppbyggnad

Programmet Finland 2015 har förverkligats under en period på tre år. Programmet har omfattat sex separata kurser med inalles cirka 150 deltagare, som är centrala beslutsfattare inom olika yrkesområden i det finländska samhället. År 2003 arrangeras ett gemensamt avslutande seminarium för de sex kurserna.

Slutresultaten av den sista kursen i programmet Finland 2015 presenteras i denna rapport. Kursen bestod av fyra olika seminarier. Mellan seminarierna har deltagarna arbetat och diskuterat i en nätverksbaserad inläringsmiljö via Internet.

Denna kurs inleddes med ett seminarium i Beijing i Folkrepubliken Kina. Under seminariet satte man sig in i bland annat konsekvenserna av Kinas medlemskap i WTO, det kinesiska samhället och hur det kinesiska samhället förändras, utbildning och förändringar i de kinesiska ungdomarnas värderingar, kinesernas politiska åsikter och affärsverksamhetssätt, högteknologitillämpningar och kommersialisering av sådana och masskommunikationens förändrade roll i Kina.

Seminarium nummer två under kursen arrangerades i Moskva och Berlin. På seminariet i Moskva satte man sig in i Rysslands ekonomiska och politiska utsikter, utvecklingen inom energisektorn, bank- och finansieringsverksamheten, utrikes- och säkerhetspolitiken och ryska ungdomars framtidsförväntningar. I Berlin behandlades teman som Tysklands politiska och ekonomiska roll i Europa, utsikterna i världsekonomin, europeisk säkerhet, Europeiska unionens framtid och unionens expansion och arbetskraftens rörlighet.

De två sista seminarierna arrangerades i Finland. Under seminariet som arrangerades i Helsingfors hördes kursdeltagares, experters och finländska ungdomars inlägg om olika ämnen. Under seminariet i Sannäs i Borgå arbetade deltagarna i små grupper med att bereda en slutrapport över kursen.

I arrangemangen kring seminarierna i programmet Finland 2015 har Sitra samarbetat bland annat med Haidian Science Park, Wang & Li Asia Resources, Jack Pan's Studio och Nokia China i Beijing och med Institutionen för strategisk forskning och International Moscow Bank i Moskva. Finlands ambassader i Beijing, Moskva och Berlin bidrog med sin värdefulla insats i förberedandet och genomförandet av kursen. I genomförandet av denna kurs deltog också många andra inhemska och utländska sakkunniga och samarbetspartners.

Metoder

Varje kurs i programmet Finland 2015 har bestått av arbete i form av seminarier eller i små grupper och av arbete, där man utnyttjat en nätverksbaserad inläringsmiljö. Deltagarna har med sin egen expertinsats påverkat hur arbetet framskridit och hurdant innehållet blivit, men har samtidigt fått information, synpunkter och impulser av varandra och av sakkunniga som hörts under kursen.

Seminarierna har i Finland och utomlands förverkligats i samarbete med sakkunniga på olika områden. Under seminarierna har hörts föredrag och förts diskussioner. Seminarierna har varit slutna tillställningar.

För programmet har byggts upp en inlärningsmiljö som bygger på Internet, där deltagarna före och efter seminarierna levererats bakgrundsmaterial som anslutit sig till behandlade teman. Presentationer av alla sakkunniga som hörts under seminarierna och sammandrag av de flesta föredragen har levererats till deltagarna i förväg via detta datanät. Via nätet har deltagarna under kursens gång också fört diskussioner med varandra och berett en slutrapport.

Inlärningsmiljön har stött programmet Finland 2015 under tiderna mellan seminarierna och då slutrapporten beretts. Detta virtuella redskap har utnyttjats vid förverkligande av alla kurser i programmet Finland 2015 och i Sitras övriga utbildningsprogram.

Denna slutrapport över den sista kursen i programmet Finland 2015 kan i sin helhet läsas också på Sitras webbsidor under adressen www.sitra.fi/suomi2015. Översättningar till svenska och engelska av slutrapporten publiceras på samma adress under mars månad år 2003. På samma adress finns också slutrapporterna över de tidigare kurserna.

Till synpunkterna som framförts i denna rapport kan tas ståndpunkt och om synpunkterna kan diskuteras i form av e-postmeddelanden till adressen: suomi2015@sitra.fi

Bedömning

Deltagarna i kurserna i programmet Finland 2015 bedömer innehållet i sin kurs och sättet på vilket kursen genomförts. Utöver det bedömer externa experter vilken inverkan alla kurser i programmet Finland 2015 haft. Dessa bedömningar utnyttjas vid utveckling av Sitras utbildningsverksamhet.

DELTAGARE I DEN EN MÅNAD LÅNGA KURSEN

Inkallade deltagare i kurs nummer sex i programmet Finland 2015 var:

Metropolit Ambrosius, Helsingfors ortodoxa stift
Överdirektör Tuula Arkio, Statens konstmuseum
Direktör Hannu Hanhijärvi, Sitra
Överdirektör Martti Hetemäki, Finansministeriet
Generaldirektör Jorma HUUHTANEN, Folkpensionsanstalten
Kanslichef Risto Junttila, Kyrkostyrelsen
Chefdirektör Asmo Kalpala, Tapiola gruppen
Koncernchef Jorma Kielenniva, Novo Group Oyj
Chefredaktör Erkki Laatikainen, Keski-suomalainen
Riksdagsledamot Mika Lintilä, Centerns i Finland riksdagsgrupp
EU-parlamentariker Marjo Matikainen-Kallström, Europaparlamentet
EU-parlamentariker Riitta Myller, Europaparlamentet
Stadsdirektör Kari Nenonen, Uleåborgs stad
Verkställande direktör Simo Palokangas, HK Ruokatalo Oyj
Generalmajor Ari Puheloinen, Huvudstaben
Verksamhetsledare Pirkko Ruuskanen-Parrukoski, Marttaliitto ry
Verkställande direktör Pekka Sairanen, Metsäpuu Oy
Chefredaktör Pekka Seppänen, Talouselämä
President Leif Sevón, Högsta domstolen
Kanslichef Jarmo Vaittinen, Jord- och skogsbruksministeriet
Ledande rektor Tapio Varmola, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Biträdande direktör Matti Viialainen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC

Minister Jaakko Iloniemi har tjänat som ordförande för kurs nummer sex i programmet Finland 2015. För planeringen av innehållet och för de praktiska arrangemangen stod Sitras utbildningsteam, som bestod av utbildningsdirektör Tapio Anttila, programdirektör Tuovi Allén, utbildningschef Pekko Kohonen och utbildningschef Mervi Porevuo jämte assistenterna Tuire Lehikoinen, Anu Löfhjelm och Anne Törnroos. I förverkligandet av seminarierna som hölls i Finland och i utarbetandet av slutrapporten deltog också redaktör Matti Karhu. För bedömningen av kursen svarade utbildningsbedömaren Susanna Ekola. Systemexpert Suvi Savola har svarat för underhållet av den nätverksbaserade inlärningsmiljön.